

KAKO SE KORISTI

Vozači moraju poznavati rad sa svojim tahografom i znati koristiti sve njegove funkcije – funkcija OUT OF SCOPE je samo jedna od njih.

PIŠE Zoran Kalauz FOTO Miroslav Mišćević *Nevjerojatno je koliko krivih i netočnih informacija prijevoznici i vozači jedan drugom prenose o ovoj funkciji. Možda je problem upravo u usmenoj predaji pri čemu se u svakoj sljedećoj komunikacijskoj karici ovog lanca jedan dio točne informacije izgubi ili se doda neki dio netočne informacije. Pokušat ćemo ukratko objasniti tko smije i kada smije koristiti ovu funkciju*

Prije svega zašto uopće postoji ova funkcija? Postoje određene vrste prijevoza koje se obavljaju vozilima koja su opremljena tahografom, a prema Uredbi (EZ) br. 561/2006 takve vrste prijevoza su oslobođene poštivanja ili cijele Uredbe ili dijela Uredbe u kojima

se govori samo o vremenima vožnje, pauza i odmora. Molimo pročitajte još jednom prethodnu rečenicu i uočite da je u njoj napisano da su oslobođene "vrste prijevoza", a ne "vozila". Drugim riječima sva vozila koja svojim tehničkim karakteristikama ispunjavaju odre-

đene tehničke uvjete, moraju biti opremljena tahografom, ali kada se istim takvim vozilima obavlja određeni specifični prijevoz, onda niti vozač, niti prijevoznik ne moraju poštivati odredbe ili cijele Uredbe ili dijela Uredbe. Bilježenje takve vrste prijevoza na

analognim tahografima je jednostavno – kada vozač obavlja takav specifični prijevoz izvaditi će svoj tahografski listić i na njegovu poleđinu će rukom zapisati o kakvom prijevozu je riječ te će na vesti točno vrijeme od kada započinje takvu vrstu prijevoza. Po

FUNKCIJA OUT?

završetku takvog prijevoza opet će rukom, na poleđini tahografskog listića navesti točno vrijeme kada je završio s takvim prijevozom. Unutar tog navedenog vremenskog perioda vozač je sam označio da nije bio dužan poštivati odredbe EU Uredbe. Primijetite, bez obzira što je vozač oslobođen odredbi Uredbi i to je označio na svom tahografskom listiću, tahografski listić se postavlja u ta-

hograf i kompletna evidencija o svim radnim aktivnostima vozača se i nadalje vodi pomoću tahografa.

AKTIVIRANJE FUNKCIJE

Digitalni tahografi (i od skora i pametni tahografi) su druga priča – kod njih nema mogućnosti ručnog zapisivanja na karticu vozača, već je u izborniku tahografa, među ostalim, navedena

funkcija OUT OF SCOPE (ili kraće OUT) kojom vozač sam može označiti vrijeme početka svojih aktivnosti kada ne mora poštivati Uredbu, kao i vrijeme kraja takvih aktivnosti. Dakle, digitalna tehnologija je natjerala konstruktore tahografa da vozaču omogućе kako da na svoju digitalnu vozačku karticu označe kada počinju raditi van područja djelovanja Uredbe, odnosno kada prestaju raditi van područja djelovanja Uredbe. To je razlog zašto nam je odjednom postalo poznato postojanje ove funkcije – njeuno postojanje u izborniku digitalnog tahografa – ali mogućnost vozačkog rada kada ne treba poštivati odredbe o vožnji, pauzama i odmorima, postojale su i mnogo prije i mogu se koristiti i na analognim i na digitalnim tahografima. Aktiviranje ove funkcije je moguće obaviti i s umetnutom karticom vozača u tahograf (to uvijek moraju napraviti vozači kada za vrijeme svog rada koriste ovu funkciju), ali i bez umetnute kartice vozača u tahograf (to se može napraviti samo u slučaju kada na ne javnoj cestovnoj površini vozilom upravlja osoba koja nije vozač i nema svoju vozačku karticu – o tome malo kasnije u primjeru).

Što točno znači funkcija OUT OF SCOPE i kako se uključuje tj. isključuje? U slobodnom prijevođu ove tri engleske riječi bi se prevele kao "IZVAN OBUHVATA" ili "VAN PODRUČJA DJELOVANJA", a označavaju razdoblje vozačkog rada kada on obavlja takvu vrst prijevoza u kojoj ne treba poštivati cijelu Uredbu ili dijelove Uredbe. Funkcija se može uključiti samo na jedan način: u trenutku kada se započinje s takvim načinom rada, nakon umetanja i učitavanja svoje digitalne vozačke kartice (ili bez nje), u izborni-

Uključenje funkcije OUT se na VDO tahografima vidi u donjem lijevom kutu ekrana. Međutim, bez obzira na uključenost ove funkcije tahograf i nadalje, cijelo vrijeme, bilježi sve aktivnosti vozača. Prilikom svake promjene aktivnosti na ekranu će se na nekoliko sekundi pojaviti slika aktivnosti koja se nastavlja bilježiti, a onda će se zaslon opet vratiti na prikaz funkcije OUT.

PRIMJERI KORIŠTENJA FUNKCIJE OUT:

Primjer 1. Prijevoznačka tvrtka gdje vozači/dostavljači navečer parkiraju svoja vozila u krugu tvrtke (nije javna cestovna površina) i skladištari tijekom noći pomiču vozila radi utovara. U tom slučaju skladištari prije pomicanja vozila mogu aktivirati funkciju OUT (u tahografu ne treba biti niti digitalna vozačka kartica), pomaknuti vozilo i ostaviti funkciju uključenu. Sutradan ujutro, kada vozač dođe do vozila, ubacivanjem svoje kartice u tahograf, funkcija će se automatski isključiti i vozač će legalno nastaviti svoje aktivnosti. Naravno, niti jedan inspektor neće povjerovati dispečeru da je vozilo vozilo unutar kruga tvrtke više od jednog ili dva kilometra bez kartice. Inspektori su dovoljno školovani da znaju prepoznati takve situacije kada ih se pokušava prevariti!

Primjer 2. Vatrogasno vozilo koje iz Zagreba ide tijekom ljeta ugasiti požar u Dalmaciji. Naravno da će vozač pod plavim rotacijama aktivirati opciju OUT. Međutim, kada se jednom ugasi požar i kada se umorni vatrogasci vraćaju iz Dalmacije u Zagreb (dakle samo voze vozilo bez ikakve potrebe za žurbom) ili ako to isto vozilo voze na servis npr. iz Zagreba u Split ili negdje idu na neku smotru vatrogasaca (dakle, samo voze svoje teretno vozilo) – onda funkcija OUT ne smije biti uključena. Tada i vatrogasni vozač mora poštivati sve odredbe i Uredbe i Zakona.

Primjer 3. Služba pomoći na cesti gdje policija zahtjeva od takve službe da dođe na teren s teretnim vozilom za prijevoz drugih vozila, pokupi razbijeno vozilo s ceste i oslobodi prometnicu za daljnje prometovanje. Kada dobije takav nalog, vozač će uključiti funkciju OUT, osloboditi tu prometnicu zastoja i kada počne normalno prevoziti svoj teret (razbijeno vozilo na njegovoj platformi je samo teret tog prijevoznika), funkciju mora isključiti i nastaviti prometovanje. Takvo vozilo ne smije upotrebljavati funkciju OUT niti u trenucima kada prevozi pokvareno ili razbijeno vozilo na nekoj relaciji – npr. između Osijeka i Zagreba. Pokvareno vozilo je samo njegov teret u (na) teretnom prostoru, a on se bavi prijevozom tog pokvarenog vozila.

Primjer 4. Teretni automobil N1 kategorije (takav ne treba imati tahograf), ali povremeno vuče priključno vozilo tako da kombinacija NDM-a ovih dvaju vozila prelazi preko 3,5 tona. Tada, vučno vozilo, tj. njegov vozač mora voditi evidenciju radnih aktivnosti pomoću tahografa. U svim slučajevima kada se vozilo vozi bez priključnog vozila, tahograf može ostati prazan (bez umetnute digitalne kartice vozača) ali se tada mora koristiti funkcija OUT. U trenutku kada se za takvo vozilo zakači prikolica (bez obzira da li vučete i neki teret na njoj ili ne), vozač je dužan umetnuti svoju vozačku karticu u tahograf (funkcija OUT će se automatski isključiti) i tada

treba nastaviti voditi evidenciju pomoću tahografa. Vozači oprez, u ovom slučaju ne zaboravite da ste na cesti dužni imati kompletnu evidenciju što ste radili u tekućem danu i u prethodnih 28 dana.

Primjera ima jako puno i opisivati sve primjere je vrlo teško. U svakom slučaju, vozači, koristite ovu funkciju odgovorno i samo onda kada vam to propisi dozvoljavaju obzirom na vašu vrstu prijevoza. Također, uvijek nastojte da sa sobom imate ostalu dokumentaciju iz koje ćete moći dokazati da ste funkciju uistinu koristili s razlogom!

ku tahografa treba označiti početak korištenja ove funkcije. Nakon uključanja ove funkcije u donjem lijevom kutu ekrana će se pojaviti poruka OUT, što označava da je funkcija uključena. Međutim, bez obzira što je funkcija uključena, tahograf cijelo vrijeme bilježi sve vozačeve aktivnosti. Stoga će nakon početka vožnje (kretanja vozila) u donjem lijevom kutu ekrana, umjesto riječi OUT na kratko (par sekundi), opet biti prikazan upravljač s učitanoj karticom (jer se vozilo kreće), a nakon toga se tahografski prikaz opet vraća na prikaz funkcije OUT. Kada vozač stane s vozilom, umjesto riječi OUT će se zakratko prikazati ona aktivnost vozača koja se nastavlja bilježiti (npr. rad sa simbolom čekića), a nakon nekoliko sekundi prikaz će se opet vratiti na ri-

začke kartice iz tahografa. Svako vađenje kartice iz tahografa (ili stavljanje kartice u tahograf ako je prethodno funkcija OUT bila uključena), vraća tahograf u njegov standardni radni način rada (vozački) kada je funkcija OUT isključena.

KOJE VRSTE PRIJEVOZA SU IZUZETE?

Za točan odgovor koje su vrste prijevoza izuzete od poštivanja Uredbe ili dijela Uredbe trebali bi staviti cijeli članak 3. i 13. Uredbe (EZ) br. 561/2006 i napisati dodatna objašnjenja. Izuzetaka ima jako puno, ali su to vrlo specifične vrste prijevoza tako da ih u stvarnosti, u praksi, ima relativno malo.

Pojednostavljeno, u članku 3. se navode sve vrste prijevoza koje su u potpunosti oslobođene Uredbe. Evo nekih od

njih: linijski prijevoz putnika udaljenosti do 50 km; vozila čija je najveća konstrukcijska brzina manja od 40 km/h;

vozila oružanih snaga, civilne zaštite, vatrogasnih službi ili snaga za održavanje javnog reda, ali samo kada se prijevoz obavlja uz zadaće tih službi; nekomercijalni prijevoz humanitarne pomoći u hitnim intervencijama ili spašavanjima; starodobna vozila koja imaju povijesni status i koja se koriste za nekomercijalni prijevoz tereta ili ljudi; vozila koja se koriste u svrhu testiranja, razvoja, popravka ili održavanja ili vozila koja su nova ili obnovljena i koja još nisu u funkciji; specijalizirana vozila za pružanje pomoći na cesti u radijusu od 100 km od njihova sjedišta itd. itd.

Opet pojednostavljeno, temeljem članka 13. iste Uredbe, pojedine vrste prijevoza su oslobođene samo odredbi o vožnjama, pauzama, i odmo-

Funkcija OUT se samostalno isključuje svaki put kada vozač umetne ili izvadi svoju digitalnu vozačku karticu

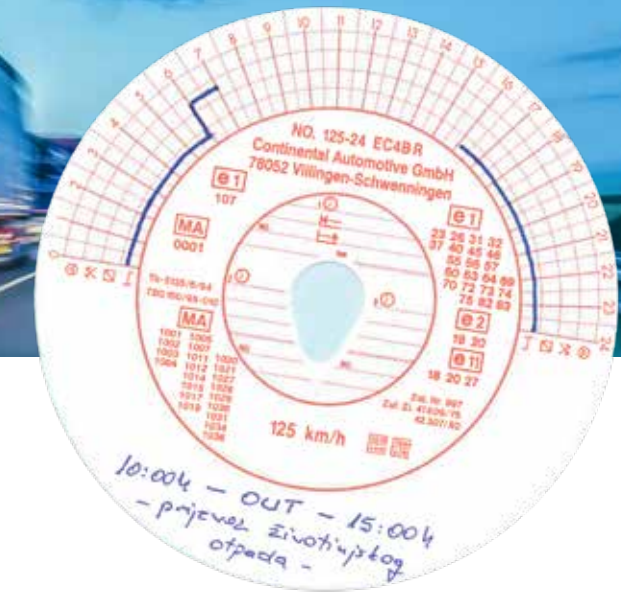
ječ OUT. Ako vozač samostalno, za vrijeme stajanja vozila, promjeni aktivnost u npr. pauzu/odmor (simbol kreveta), ta aktivnost će prvo biti prikazana na zaslonu tahografa, a nakon toga se tahografski prikaz opet vraća na riječ OUT. Dakle, bez obzira što je vozač označio da obavlja svoje aktivnosti kada ne treba poštivati dijelove Uredbe ili čak cijelu Uredbu, sve njegove aktivnosti se i nadalje bilježe i u tahografu i na njegovoj digitalnoj vozačkoj kartici. Ova „igra“ se ponavlja sve do isključena ove funkcije, a ista se može isključiti na dva načina: ili ponovnim pozivanjem izbornika u kojem se označava da prestaje vrsta prijevoza kada vozač ne mora poštivati Uredbu ili jednostavnim vađenjem digitalne vo-

Vozači (i prijevoznici) su dužni dobro poznavati propise kako bi funkciju OUT koristili samo onda kada im to propisi dozvoljavaju. Kasnije dokazivanje ispravnosti korištenja ove funkcije se može zahtijevati i postojanjem drugih prometnih dokumenta iz kojih je vidljivo da se funkcija koristila s razlogom

rima. Evo dijela takvih prijevoza: prijevoz koji obavljaju poljoprivredne, šumarske, stočarske ili ribarske tvrtke kada voze teret iz svoje djelatnosti na udaljenosti do 100 km od svoje tvrtke; poštanski prijevozi ako se obavlja u vozilima NDM manje od 7,5

t ali samo na udaljenostima do 100 km i pod uvjetom da djelatnost vožnje nije glavna djelatnost vozača, vozila auto škola za vrijeme obuke vozača; prijevoz vozilima za zabavne ili cirkusne radnje; prijevoz životinjskog otpada ili lešina koje nisu namijenjeni za prehranu ljudi; prijevoz vozilima koji se obavlja isključivo unutar zatvorenih (ne javnih) cestovnih površina kao što su luke ili željeznički terminali; prijevoz

Primjer bilježenja funkcije OUT na poleđini analognog tahografskog listića. Iz zapisa je vidljivo da je vozač svoje aktivnosti na prednjoj strani listića označio od 7:00 h do 16:00 h. Međutim, cijeli taj period vremena nije bio oslobođen odredbi Uredbe (EZ) br. 561/2006 već samo onaj dio njegovih aktivnosti između 10:00 h do 15:00 h. Ostali dio vremena je morao poštovati sve odredbe Uredbe – možda je tada utovarivao robu ili jednostavno vozio prazno vozilo.

h	00:00	08h16
h	06:16	00h02
h	06:18	00h09
h	06:27	00h11
h	06:38	00h13
h	06:51	00h09
h	07:00	00h12
h	07:12	00h08
h	07:20	00h33
h	07:53	00h08
h	08:01	00h05
h	08:06	00h10
h	08:16	00h38
h	08:40	OUT +-----
h	08:54	01h40
h	10:34	01h02
h	11:36	00h04
h	11:40	00h11
h	11:51	01h09
h	13:00	00h21
h	13:21	00h13
h	13:34	00h31
h	14:05	00h06
h	14:11	00h03
h	14:14	00h07
h	14:15	OUT +-----
h	14:21	00h04
h	14:25	00h16
h	14:41	00h09
h	14:50	00h11
h	15:01	08h59
		1 872 km; 167 km

ISPIS RADNIH AKTIVNOSTI

Dio ispisa radnih aktivnosti vozača iz digitalnog tahografa. Na njemu se točno vidi kada je vozač uključio funkciju OUT – u 08:40 h i kada ju je isključio – u 14:15 h. Zašto je to napravio (da li je imao pravo na to) i kakvu vrstu prijevoza je pri tome obavljao, vozač će nadležnim inspeksijskim službama morati dokazati pomoću ostale prijevozničke dokumentacije. Premda to nije

propisano, savjetujemo da se prilikom pojedinačnog korištenja funkcije OUT, ako to inače nije uobičajeno u prijevozničkoj praksi obzirom na vrstu prijevoza, napravi dnevni ispis aktivnosti vozača za taj dan i da se na njemu rukom zabilježi zašto je korištena ova funkcija.

živih životinja s gospodarstava do lokalnih tržnica ili klaonica ali da udaljenost nije veća od 100 km itd. itd.

O svakom od prije navedenih vrsta prijevoza (kao i o onima koji nisu navedeni) mogla bi se napisati mala tehnička uputa s detaljnim objašnjenjima kada i pod kojim uvjetima neka vrsta prijevoza može biti izuzeta od poštivanja cijele ili od dijelova Uredbe. Na žalost na našem tržištu takvih uputa nema – iste nedostaju ali to je jedan sasvim drugi problem! U svakom slučaju ako netko koristi ovu funkciju, onda u eventualnim kasnijim inspeksijskim postupcima pomoću ostale prijevozničke dokumentacije mora dokazati zašto ju je koristio i da li ju je uopće imao pravo koristiti. Bez obzira koristili ovu funkciju ili ne, vozači i prijevoznici moraju biti svjesni da ih ona oslo-

bađa samo onih odredbi Uredbe koje govore o vremenima vožnje, pauza između vožnji i odmorima. Nitko, ali baš nitko, čak i kada uključi funkciju OUT, nije oslobođen odredbi koje govore o radu vozača – bilo neprekidnom, prosječnom tjednom radu, maksimalnom tjednom radu, noćnom radu i pauzama između rada. Odredbe o radu su propisane nacionalnim Zakonom i nitko nije oslobođen ovih pravila. Također, nitko nije oslobođen i uredne evidencije radnih aktivnosti. Bez obzira, pa makar neprekidno koristili ovu funkciju, vaš tahografski listić ili digitalna kartica moraju biti u tahografu i vozač mora uredno voditi sve svoje aktivnosti, predavati podatke poslodavcu na evidenciju tj. periodično kopirati podatke sa svoje digitalne vozačke kartice. ■